

Chapter

1

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ในการดูแลผู้สูงอายุ ของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน*

Factors Contributing to Participation
in the Elderly Care
of Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteers

ปิยากร หวังมหาพร**

* งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับเงินสนับสนุนบางส่วนจากมหาวิทยาลัยศรีปทุมและได้มีการปรับปรุงใหม่หลังจากที่ผ่านการนำเสนอในเวทีการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ICONEG 2016 เมื่อวันที่ 19-20 ธันวาคม 2559 ณ ประเทศอินโดนีเซีย

** รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทคัดย่อ >>>>

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของแรงจูงใจและความพึงพอใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน และ 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมในการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้โปรแกรมลิสเรล การวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุ การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบทางเดียว และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยสถิติทดสอบ LSD หรือ Dunnett T3 ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย คือ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน อย่างละ 12 คน และสนทนากลุ่ม 6 ครั้งใน 6 จังหวัด

ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของตัวแปรโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ทั้งอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ตามสมมติฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพศ การศึกษา สถานภาพสมรส อาสาสมัครที่มีตำแหน่งอื่น ๆ ในชุมชน วิธีการเข้าสู่การทำงานของอาสาสมัครที่ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครไม่แตกต่างกัน ส่วนอาสาสมัครที่มีอายุอาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพครอบครัว ความถี่ในการฝึกอบรมหลังเป็นอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน สังกัดและภาคที่แตกต่างกัน

มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครแตกต่างกัน สำหรับปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ เช่น การไม่ให้ความร่วมมือของครอบครัวผู้สูงอายุ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุไม่เพียงพอ งบประมาณไม่เพียงพอ เป็นต้น

คำสำคัญ: ปัจจัยเชิงสาเหตุ/ การมีส่วนร่วม/ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

Abstract

The main purpose of this study is to 1) examine how the relationship between the motivation and satisfaction in becoming a Care-for-the-Elderly-at-Home volunteer affects the participation in the elderly care of Care-for-the-Elderly-at-Home volunteers along with assessing compliance between causal patterns and observed data 2) facilitate comparison of the participation in the elderly care of care-for-the-elderly-at-home volunteers and different factors of volunteers and (3) investigate and evaluate facing problems and the influence of obstacles to participation in the elderly care of care-for-the-elderly-at-home volunteers. Mixed method is applied in this research. For quantitative research, a sample used in this study is from 400 Care-for-the-Elderly-at-Home volunteers. Questionnaires are also used in this study. Statistics used for data analysis include percentage, an average value, Standard Deviation and the use of LISREL program for analysis of a causal model and checking for validity of a model based from the theory and observed data is also applied in this study. One-Way ANCOVA, One-Way ANOVA and LSD or Dunnett T3 to test differences between means. For qualitative research,

key informants include care-for-the-elderly-at-home volunteers, local representatives, Local Social Development and Human Security agents, and village or sub-district headmen in twelve and focus group with 6 times in 6 provinces.

The results revealed that the direct, indirect, and total influences of factors occurring as predicted from the observed data in the causal model of factors contributing to the participation in the elderly care of Care-for-the-Elderly-at-Home volunteers provide enough support to the fact that such model is consistent with the observed data. The factors of gender, education level, marriage status, occupation of the volunteers in areas, and different approaches of joining participation works of the volunteers are not statistically significant. On the other hand, the differences in age, occupation, family size, frequency of attending training after becoming a volunteer, duration of work duty, subordination, and duty section of the volunteers have a statistical significance. The main problems and obstacles to participation in the elderly care of care-for-the-elderly-at-home volunteers are that an elderly's family fails to cooperate with care-for-the-elderly-at-home volunteers, that there are not enough volunteers, and that the budget is limited.

Keywords: Causal Factors/ Participation/ Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteers

บทนำ >>>>

สถิติจำนวนผู้สูงอายุ ในปี พ.ศ. 2538 ทั่วโลกมีประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ประมาณ 542,693,000 คน ในอนาคตคาดว่าจำนวนผู้สูงอายุในโลกโดยรวมจะเพิ่มจำนวนสูงขึ้น กล่าวคือในปี พ.ศ. 2568 จะมีเพิ่มขึ้นเป็น 1,181,183,000 คน และในปี พ.ศ. 2593 จำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็น 1,968,636,000 คน (Concepcion, 1996) ประเทศไทยไม่ต่างจากประเทศอื่น ๆ เนื่องจากจำนวนผู้สูงอายุของประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2533 มีจำนวนผู้สูงอายุ 4,017,000 คน คิดเป็นสัดส่วนต่อประชากรรวมเท่ากับ 7.36 ในปี พ.ศ. 2543 มีจำนวนผู้สูงอายุ 5,838,000 คน คิดเป็นสัดส่วนต่อประชากรรวมเท่ากับ 9.38 (ประชากรทั้งสิ้น 61,878,746 คน) พ.ศ. 2553 มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็น 8,011,000 คน คิดเป็นสัดส่วนต่อประชากรรวมเท่ากับ 11.89 (ประชากรทั้งสิ้น 63,878,267 คน) และในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยจะมีจำนวนผู้สูงอายุถึง 12,272,000 คน คิดเป็นสัดส่วนต่อประชากรรวมเท่ากับ 17.51 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) ผู้สูงอายุที่ทวีจำนวนมากขึ้นนี้เป็นผลมาจากความเจริญทางการแพทย์ที่ส่งผลให้คนมีอายุยืนยาวขึ้นและการรอดชีพของทารกเพิ่มสูงมากขึ้น ผลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - พ.ศ. 2583 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556) ยังพบว่า สัดส่วนของประชากรสูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน กล่าวคือ สัดส่วนของผู้สูงอายุวัยปลายจะเพิ่มจากประมาณร้อยละ 12.7 ของประชากรสูงอายุทั้งหมดเป็นเกือบ 1 ใน 5 ของประชากรสูงอายุ ซึ่งการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุวัยปลายนี้ จะสะท้อนถึงการสูงอายุขึ้นของประชากรสูงอายุ และนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิง ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ

สภาพการพึ่งพิงในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพของประชากรสูงอายุที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ส่งผลให้รัฐบาลประเทศต่าง ๆ ต้องวางแผนดำเนินการแก้ปัญหาหรือการจัดบริการสาธารณสุขให้กับประชากรสูงอายุอย่างเหมาะสมที่ผ่านมา การจัดบริการสาธารณสุขของประเทศต่าง ๆ ดำเนินการโดยส่วนราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน หรืออาสาสมัคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดบริการสาธารณสุขในรูปแบบของ “การให้” หรือโดย “อาสาสมัคร” พบเห็นทั่วไปในประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ประเทศในยุโรป รวมทั้งประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Whangmahaporn, P., 2016) สำหรับประเทศไทย องค์กรพัฒนาเอกชนที่รวมตัวกันในรูปแบบขององค์กรที่เข้ามาทำหน้าที่แก้ไขปัญหาสังคมเริ่มในสมัยรัชกาลที่ 5 เรียกว่า “สภาอุณาโลมแดง” หรือ “สภาภาษาตไทย”

อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านก่อเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2546 ภายหลังจากประเทศไทยมีกฎหมายผู้สูงอายุ คือ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ภายใต้นโยบายการให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการดูแลและระยะยาวนอกสถานบริการ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการดูแล ช่วยเหลือ ค้ำครองผู้สูงอายุ รวมถึงการเฝ้าระวัง เตือนภัย และส่งเสริมสิทธิต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ ประกอบกับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่องการบริหารภาครัฐแนวใหม่ ธรรมภิบาล ส่งผลให้เกิดการปรับขนาดลดภาครัฐในเชิงโครงสร้างและจำนวนคนให้เหมาะสม กระจายอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณสุขไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 การให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยราชการส่วนกลางทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือเป็นที่เลี้ยงให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น การมีอาสาสมัครเพื่อช่วยดูแลผู้สูงอายุในชุมชนจึงเป็นแนวทางหนึ่งเพื่อส่งเสริมการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในชุมชน และเป็นกลไกของรัฐในการจัดบริการสาธารณสุข ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 7,776 แห่ง มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน 81,883 คน ดูแลผู้สูงอายุจำนวน 864,660 คน (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ, 2557) แม้ว่าการมีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ

ที่บ้านจะเป็นกลไกของรัฐที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างส่วนราชการกับผู้สูงอายุ ในชุมชนได้ดี แต่ข้อค้นพบจากงานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านกลับพบว่า การมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านยังอยู่ในระดับที่ไม่สูงนักหรืออยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน” จึงต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ตลอดจนปัญหาอุปสรรค ผลการวิจัยที่ได้ จะช่วยให้เกิดการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน นอกจากนั้น การได้ข้อมูลเรื่องแรงจูงใจและความพึงพอใจของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของอาสาสมัครตลอดจนรักษาให้อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นกลไกของรัฐในการดูแลชุมชนในระยะยาวต่อไป

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง >>>>

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม (Chacon et al., 2007; Finkelstein, 2007; Galindo-Kuhn and Guzley, 2001) แรงจูงใจยังมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ (Gonzalez, 2009) โดยอาสาสมัครจะมีความพึงพอใจมากขึ้นเมื่อได้รับแรงจูงใจสูง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พบว่า ปัจจัยสำคัญคือแรงจูงใจ ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดของ Ford (1992) เสนอตัวแปรที่ครอบคลุมการศึกษาเรื่องแรงจูงใจ 1) ประเมินความต้องการภายใน (Goal Evaluations) ได้แก่ (1) ประเมินเป้าหมายส่วนบุคคล (Affective Goals) (2) ประเมินวิธีการบรรลุเป้าหมาย (Cognitive Goals) และ (3) ประเมินผลการทำงาน (Subjective Organization Goals) 2) ประเมินปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม

หรือวิธีการบรรลุเป้าหมาย (Means Evaluations) ประกอบด้วย (1) เป้าหมายของตนเองกับสังคม (Self-Assertive Social Relationship Goals) (2) เป้าหมายบูรณาการความสัมพันธ์กับสังคม (Intergrative Social Relationship Goals) และ (3) เป้าหมายเรื่องงาน (Task Goals) 3) ประเมินความเชื่อ (Context Beliefs) และ 4) ประเมินอารมณ์ (Emotions Process) ที่ก่อให้เกิดแรงที่กระตุ้น ชี้นำและรักษาไว้ซึ่งพฤติกรรม สำหรับการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดของ Arnstein (1969) เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวให้ขั้นตอนหรือระดับการมีส่วนร่วมไว้ละเอียดกว่านักวิชาการรายอื่น ๆ โดยประกอบด้วยบันได 8 ขั้น ได้แก่ 1) การควบคุมโดยส่วนราชการ 2) การกล่อมเกล่า 3) การให้ข้อมูล 4) การรับฟังความคิดเห็น 5) การปรึกษาหารือ 6) การเป็นหุ้นส่วน 7) การมอบอำนาจและ 8) อำนาจเป็นของประชาชน สำหรับความพึงพอใจผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดของ Galindo-Kuhn & Guzley (2001) แบ่งการวัดความพึงพอใจออกเป็น (1) การสนับสนุนจากหน่วยงาน (Organizational Support) (2) ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม (Participation Efficacy) และ (3) การมอบอำนาจ (Sense of Empowerment)

วัตถุประสงค์การวิจัย >>>>

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของแรงจูงใจและความพึงพอใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน

3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

สมมติฐานการวิจัย >>>>

1. แรงจูงใจมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านทั้งทางตรงและทางอ้อม ผ่านความพึงพอใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านและรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย >>>>

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านจำนวน 81,883 คน จาก 6 ภาคในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง (Samples) ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ของการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในโมเดลลิสเรล (LISREL Model) โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน ขั้นที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ แยกประชากรออกตามภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ แล้วสุ่มจังหวัดจากภาคทั้ง 6 ภาค โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับสลากได้จังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 จังหวัด ได้แก่ ภาคเหนือ จังหวัดน่าน จังหวัดลำพูน ภาคกลาง จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดมหาสารคาม ภาคตะวันออก จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี ภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา และภาคตะวันตก จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านตามขนาดกลุ่มตัวอย่างจากทุกจังหวัดที่สุ่มได้ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่างที่เก็บจากพื้นที่วิจัยเชิงปริมาณ

ภาค	พื้นที่จังหวัด	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เหนือ	น่าน	80	38
	ลำพูน	40	19
กลาง	สุพรรณบุรี	60	29
	นครปฐม	40	19
ตะวันออกเฉียงเหนือ	นครราชสีมา	140	66
	มหาสารคาม	80	38
ตะวันออก	ระยอง	40	19
	ชลบุรี	60	29
ใต้	นครศรีธรรมราช	130	62
	พังงา	40	19
ตะวันตก	กาญจนบุรี	70	33
	ราชบุรี	60	29
รวม		840	400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม (Validity) ความครอบคลุมของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม คำนวณค่า IOC ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.8 - 1 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 0.7 ถือว่าผ่าน นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผ่านการตรวจแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับ

กลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ต้องการศึกษา ได้แก่ อาสาสมัครดูแลผู้สูงที่บ้านจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดเพชรบุรี จังหวัดละ 20 ชุด รวม 40 ชุด ผลการทดสอบความเชื่อมั่นแบบสอบถาม ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.9626 ใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาโมเดล ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 26 ตัวแปร ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบ้ (Skewness) ความโด่ง (Kurtosis) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบทางเดียว (One-Way ANCOVA) ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เมื่อควบคุมระดับแรงจูงใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัคร และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) กรณีระดับแรงจูงใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัครไม่มีผลกระทบร่วม และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยสถิติทดสอบ LSD หรือ Dunnett T3

การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายคือ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน อย่างละ 12 คน จาก 12 จังหวัด โดยคัดเลือกแบบเจาะจงจากพื้นที่ในการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือ เมื่อพบว่าการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน จึงทำการยืนยันข้อมูลอีกครั้งโดยการทำการสนทนากลุ่ม 6 จังหวัดแบ่งเป็นจังหวัดที่มีการมีส่วนร่วมมากและน้อย อย่างละ 3 จังหวัด โดยการเลือกแบบเจาะจง

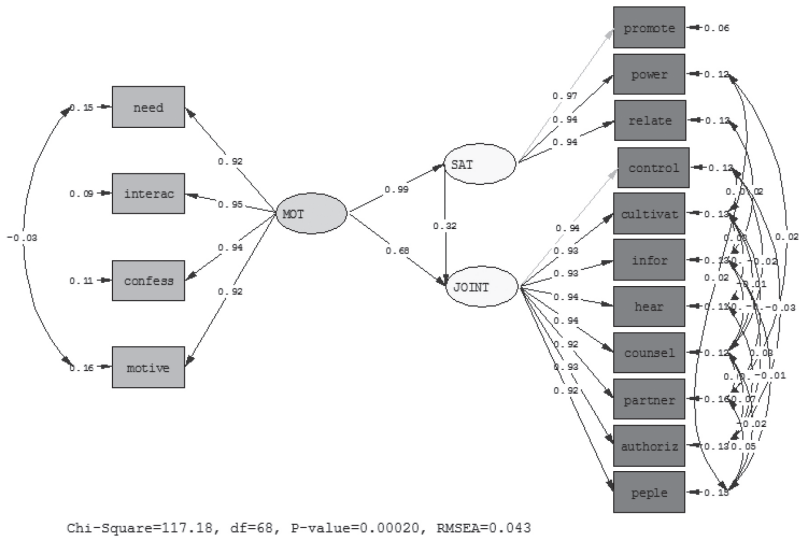
ผลการวิจัย >>>>

การวิจัยเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน แบ่งการนำเสนอเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างตามสมมติฐาน ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน และตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ผลการวิจัยนำเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างตามสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัคร (MOT) ความพึงพอใจต่อการทำงานอาสาสมัคร (SAT) และการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (JOINT) ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในครั้งแรกที่ไม่มีการผ่อนคลาย ข้อตกลงเบื้องต้นให้ค่าความคลาดเคลื่อนสัมพันธ์กันได้ โมเดลยังไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าสถิติทดสอบ $\chi^2 = 530.20$, $df = 87$, $p\text{-value} = 0.000$, $CFI = 0.99$, $GFI = 0.85$, $AGFI = 0.79$, $RMSEA = 0.113$ และ $SRMR = 0.013$ ซึ่งค่าสถิติที่สำคัญบางตัวยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (Joreskog & Sorbom, 1996) ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับโมเดล (Model Modification) โดยพิจารณาจากคำแนะนำในการปรับพารามิเตอร์ในโมเดลด้วยค่าดัชนีปรับโมเดล (Model Modification Indices: MI) จนกระทั่งค่าดัชนีความกลมกลืนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 1 และตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโดยรวม (หลังปรับความสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อน)

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์	ค่าดัชนีที่วัดได้	ผลการพิจารณา
$\chi^2/df(117.18/68)$	< 2.00	1.723	ผ่านเกณฑ์
CFI	> 0.95	1.00	ผ่านเกณฑ์
GFI	> 0.95	0.96	ผ่านเกณฑ์
AGFI	> 0.90	0.93	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< 0.05	0.043	ผ่านเกณฑ์
SRMR	< 0.05	0.006	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดล พบว่า โมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีวัดความกลมกลืน ทั้ง 6 ดัชนีที่ผ่านเกณฑ์การยอมรับ คือ ค่าดัชนี $\chi^2/df = 1.723$, CFI = 1.00, GFI = 0.96, AGFI = 0.93, RMSEA = 0.043 และ SRMR = 0.006 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า โมเดลแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างมีความเหมาะสมกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้

1) ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.723 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจาก ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์มีค่าน้อยกว่า 2.00

2) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (Comparative Fit Index: CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ เนื่องจากค่า CFI มีค่า 0.90 ขึ้นไป

3) ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมบูรณ์ (Absolute Fit Index) ที่ผู้วิจัยพิจารณาค่า 2 ดัชนี คือ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 และดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.93 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่า GFI และค่า AGFI มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 และ ค่า GFI และค่า AGFI ที่ยอมรับได้มีค่ามากกว่า 0.90

4) ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.043 หมายถึง โมเดลค่อนข้างสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่า RMSEA มีค่าน้อยกว่า 0.05 หรือมีค่าระหว่าง 0.05 ถึง 0.08

5) ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนในรูปความคลาดเคลื่อน โดยดัชนีที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการพิจารณา คือ ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ย

กำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) ซึ่งพบว่ามีความเท่ากับ 0.006 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่า SRMR มีค่าน้อยกว่า 0.05

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (JOINT) เพื่อทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยผู้วิจัยนำเสนอผลของอิทธิพลทางตรง (Direct Effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effects: IE) และอิทธิพลรวม (Total Effects: TE) จากการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรในโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (JOINT) ทั้งอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ห้อธิพลของตัวแปรในโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (JOINT)

ตัวแปรผล ตัวแปรเหตุ	SAT			JOINT		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE
MOT	0.99 (0.04) 26.28	- - -	0.99 (0.04) 26.28	1.00 (0.04) 24.86	0.32 (0.25) 1.30	0.68 (0.25) 2.73
SAT	- - -	- - -	- - -	0.32 (0.25) 1.30	- - -	0.32 (0.25) 1.30

ค่าสถิติ

ไคร์-สแควร์ = 117.8, df = 173, P = 0.00020, GFI = 0.96, AGFI = 0.93, SRMR = 0.006

ตัวแปร	need	interac	confess	motive	promote	power	relate	
ความเที่ยง	0.85	0.91	0.89	0.84	0.94	0.88	0.88	
ตัวแปร	control	cultivat	infor	hear	counsel	partner	authorize	peple
ความเที่ยง	0.88	0.87	0.87	0.89	0.88	0.84	0.87	0.85
สมการโครงสร้างของตัวแปร			SAT	JOINT				
R ²			0.99	0.99				

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ พบว่าตัวแปรสังเกตได้มีค่าความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.84 - 0.94 โดยตัวแปรที่มีความเที่ยงสูงสุด คือ ตัวแปรการได้รับการสนับสนุน (Promote) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.94 รองลงมาคือ ตัวแปรการปฏิสัมพันธ์

กับสภาพแวดล้อม (Interac) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.91 ส่วนตัวแปรที่มีความเที่ยงต่ำสุด คือ ตัวแปรอารมณ์ (Motive) และตัวแปรการเป็นหุ้นส่วน (Partner) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.84 ทั้งสองตัวแปร

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างของตัวแปรแฝงภายในที่เป็นตัวแปรตามและตัวแปรส่งผ่าน ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (JOINT) ($R^2 = 0.99$) และความพึงพอใจต่อการทำงานอาสาสมัคร (SAT) ($R^2 = 0.99$) พบว่า ตัวแปรทำนายหรือปัจจัยเชิงสาเหตุด้านแรงจูงใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัคร (MOT) และความพึงพอใจต่อการทำงานอาสาสมัคร (SAT) ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (JOINT) ได้ถึงประมาณร้อยละ 99 และตัวแปรทำนายหรือปัจจัยเชิงสาเหตุด้านแรงจูงใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัคร (MOT) สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความพึงพอใจต่อการทำงานอาสาสมัคร (SAT) ได้ถึงประมาณร้อยละ 99 เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (JOINT) พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (JOINT) สูงที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ แรงจูงใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัคร (MOT) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.68

นอกจากนี้ ตัวแปรแรงจูงใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัคร (MOT) ยังมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (JOINT) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยส่งผ่านตัวแปรความพึงพอใจต่อการทำงานอาสาสมัคร (SAT) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.32 ส่วนความพึงพอใจต่อการทำงานอาสาสมัคร (SAT) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (JOINT) เช่นกัน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.32 และพบว่า ตัวแปรแรงจูงใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัคร (MOT) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจต่อการทำงานอาสาสมัคร (SAT) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.99

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน

การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน โดยพิจารณา นำแรงจูงใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัครมาเป็นตัวแปรควบคุมระดับการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ ผู้วิจัยได้ทดสอบผลกระทบร่วมของแรงจูงใจในการเข้ามาทำงานในทุกระดับตัวแปรลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า แรงจูงใจในการเข้ามาทำงานมีผลกระทบร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน ระดับตัวแปร เพศ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพครอบครัว ตำแหน่งอื่น ๆ ในชุมชน ความถี่ในการฝึกอบรม วิธีการเข้าสู่การทำงานฯ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ส่วนตัวแปร ช่วงอายุและอาชีพ แรงจูงใจในการเข้ามาทำงานไม่มีผลกระทบร่วมทางสถิติกับระดับการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัคร (ตารางที่ 4) การวิเคราะห์เปรียบเทียบกรณีแรกจึงใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยใช้แรงจูงใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัครมาเป็นตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 5) กรณีที่สอง คือ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยไม่ต้องใช้แรงจูงใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัครมาเป็นตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 6) ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ระหว่าง อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพครอบครัว ความถี่ในการฝึกอบรมหลังเป็นอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน สังกัดและภาคส่วน อาสาสมัครที่มี เพศ การศึกษา สถานภาพสมรส อาสาสมัครที่มีตำแหน่งอื่น ๆ ในชุมชน วิธีการเข้าสู่การทำงาน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

1. ปัญหาอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านหรือปัญหาที่เกิดจากการทำงานของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เช่น ความร่วมมือจากครอบครัวของผู้สูงอายุ ปัญหาด้านเวลา ด้านการเดินทาง การขาดแคลนอุปกรณ์ จำนวนอาสาสมัครไม่เพียงพอ ทักษะการทำงานไม่เพียงพอ การทำงานซ้ำซ้อนเนื่องจากทำงานอาสาสมัครอื่นด้วย การปฏิบัติตัวของผู้สูงอายุเอง เป็นต้น

2. ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านหรือปัญหาที่เกิดจากภาครัฐ เช่น ไม่มีงบประมาณทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง ไม่มีค่าตอบแทน การสนับสนุนไม่เพียงพอ เช่น ขาดการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ การประสานงานกับภาครัฐ การเปิดโอกาสให้เข้ามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ เช่น ขาดการประชุมเพื่อติดตามงาน เป็นต้น

ตารางที่ 4 สรุปผลกระทบร่วมระหว่างแรงจูงใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัครกับการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านในระดับตัวแปรลักษณะทางประชากรศาสตร์

แหล่งความแปรปรวน	SS	df.	MS	F - test	P-value (Sig.)
เพศ x แรงจูงใจ	0.020	1	.020	.077	.782
ช่วงอายุ x แรงจูงใจ	2.880	4	.720	2.998	.019
อาชีพ x แรงจูงใจ	3.487	7	.498	2.060	.047
รายได้ต่อเดือน x แรงจูงใจ	0.375	2	.188	.767	.465
ระดับการศึกษา x แรงจูงใจ	0.133	1	.133	.526	.469
สถานภาพสมรส x แรงจูงใจ	0.035	1	.035	.137	.712

ตารางที่ 4 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df.	MS	F - test	P-value (Sig.)
สถานภาพครอบครัว x แรงจูงใจ	1.104	2	.552	2.271	.105
ตำแหน่งอื่น ๆ ในชุมชน x แรงจูงใจ	0.464	1	.464	1.833	.176
ความถี่ในการฝึกอบรม x แรงจูงใจ	0.221	3	.074	.306	.821
วิธีการเข้าสู่งาน x แรงจูงใจ	0.592	1	.592	2.341	.127
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน x แรงจูงใจ	1.301	3	.434	1.840	.139

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ ของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเมื่อระดับแรงจูงใจของการเข้ามาเป็นอาสาสมัครมีผลกระทบร่วมในลักษณะส่วนบุคคล ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม

ปัจจัยส่วนบุคคล	แรงจูงใจ		การมีส่วนร่วม		F	P-value (Sig.)
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
เพศ					.000	.995
ชาย	3.993	.791	3.698	.879		
หญิง	4.095	.596	3.788	.729		
รายได้ต่อเดือน					8.710	.000*
ไม่เกิน 5,000 บาท	4.081	.795	3.839	.842		
5,001 - 10,00 บาท	4.063	.527	3.805	.690		
10,001 บาทขึ้นไป	4.087	.518	3.588	.711		
ระดับการศึกษา					2.235	.136
ไม่เกินมัธยมศึกษาตอนต้น	4.076	.669	3.800	.787		
มัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป	4.073	.581	3.719	.709		

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	แรงจูงใจ		การมีส่วนร่วม		F	P-value (Sig.)
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
สถานภาพสมรส					2.026	.155
สมรส	4.069	.646	3.741	.761		
โสด หม้าย หย่าร้าง แยกกันอยู่	4.090	.615	3.840	.752		
สถานภาพครอบครัว					3.373	.035*
ครอบครัวเดี่ยว	4.067	.676	3.821	.780		
ครอบครัวขยาย	3.964	.665	3.666	.674		
ไม่มีครอบครัว/ ครอบครัวขนาดเล็ก	4.175	.522	3.759	.790		
ตำแหน่งอื่น ๆ ในชุมชน					1.128	.289
เป็นอาสาสมัครอื่นด้วย	4.081	.612	3.758	.771		
เป็นตำแหน่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่อาสาสมัคร	4.060	.695	3.797	.732		
ความถี่ในการฝึกอบรม					4.252	.006*
ไม่เคยฝึกอบรม	3.499	.990	3.517	1.029		
ฝึกอบรมบ่อย (3 เดือนต่อครั้ง)	4.143	.492	3.817	.699		
ฝึกอบรมปานกลาง (6 เดือนต่อครั้ง)	4.195	.385	3.812	.570		
ฝึกอบรมน้อย (9 เดือนต่อครั้งขึ้นไป)	3.922	.849	3.690	.941		
วิธีการเข้าสู่การทำงาน					.607	.436
สมัครด้วยตนเอง	4.016	.667	3.700	.763		
มีผู้ชักนำ	4.147	.589	3.857	.745		
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน					9.300	.000*
ไม่เกิน 1 ปี	4.119	.494	3.633	.652		
1 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 2 ปี	3.906	.615	3.690	.771		
2 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 3 ปี	3.958	.929	3.800	.980		
3 ปีขึ้นไป	4.198	.492	3.981	.663		

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	แรงจูงใจ		การมีส่วนร่วม		F	P-value (Sig.)
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
หน่วยงานที่สังกัด					13.542	.000*
องค์การบริหารส่วนตำบล	4.044	.814	3.936	.847		
เทศบาลตำบล	4.104	.530	3.631	.736		
เทศบาลเมือง	3.982	.498	3.863	.504		
เทศบาลนคร	4.104	.555	3.939	.708		
อื่น ๆ	4.169	.676	3.704	.679		
ภาค					8.573	.000*
เหนือ	4.041	.396	3.796	.525		
กลาง	4.105	.291	3.213	.453		
ตะวันออกเฉียงเหนือ	3.940	.850	3.756	.854		
ตะวันออก	4.222	.470	4.025	.699		
ใต้	3.900	.741	3.744	.889		
ตะวันตก	4.413	.363	4.033	.581		

* $p \leq 0.05$

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ ของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เมื่อระดับแรงงใจของการเข้ามาเป็นอาสาสมัครไม่มีผลกระทบร่วมในลักษณะส่วนบุคคล ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม

ปัจจัยส่วนบุคคล	แรงงใจ		การมีส่วนร่วม		F	P-value (Sig.)
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
อายุ					3.472	.008*
ต่ำกว่า 35	4.081	.394	3.644	.489		
36 – 45	4.067	.545	3.638	.591		
46 – 55	3.978	.751	3.692	.876		
56 – 65	4.097	.691	3.948	.824		
66 ขึ้นไป	4.284	.473	3.966	.668		
อาชีพ					2.065	.046*
ทำสวน	3.726	.771	3.478	.953		
ทำนา	3.835	.949	3.687	.928		
ทำไร่	4.025	.556	3.750	.711		
ค้าขาย	4.171	.420	3.698	.718		
รับจ้าง	4.172	.579	3.873	.708		
ธุรกิจส่วนตัว	4.117	.454	3.721	.600		
ไม่ได้ทำงาน	4.277	.473	4.081	.713		
อื่น ๆ	4.317	.455	4.152	.661		

* $p \leq 0.05$

อภิปรายผล >>>>

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

อิทธิพลของตัวแปรในโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ตัวแปรทำนายหรือปัจจัยเชิงสาเหตุด้านแรงจูงใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัคร และความพึงพอใจต่อการทำงานอาสาสมัครร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Reeder (1971) เนื่องจากแรงจูงใจของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านอันเป็นปัจจัยภายในและความพึงพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพึงพอใจจากการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาลสาธารณสุขประจำตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของจังหวัด เป็นต้น ทั้งสองปัจจัยส่งผลให้อาสาสมัครสาธารณสุขเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านสูงที่สุด คือ แรงจูงใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัคร โดยเฉพาะแรงจูงใจภายในอันเนื่องมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hunter (2010) เนื่องจากอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเห็นว่า ประโยชน์ของการเป็นอาสาสมัครโดยตรง คือ การเป็นอาสาสมัครเป็นการเสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ทำให้ตนเองมีค่ามากขึ้น ทำให้มีความรู้ในการดูแลตนเองและครอบครัว การเป็นอาสาสมัครยังทำให้เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนมากขึ้น นอกจากนี้ การเป็นอาสาสมัครยังเป็นประโยชน์ทางอ้อม คือ เป็นการทำประโยชน์ให้กับชุมชนของตน

สำหรับตัวแปรแรงจูงใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัครมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจต่อการทำงานอาสาสมัครนั้น สอดคล้องกับงานของ

Gonzalez (2009) และ Proença et al. (2012) โดยอาสาสมัครจะมีความพึงพอใจมากขึ้นเมื่อได้รับแรงจูงใจสูง ในขณะที่อาสาสมัครจะมีความพึงพอใจน้อยหากได้รับแรงจูงใจน้อย รวมทั้งความพึงพอใจจากการสนับสนุนที่อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านได้รับนั้นมากเพียงใด อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านจะมีแรงจูงใจมากขึ้นตามไปด้วย

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรแรงจูงใจในการเข้ามาเป็นอาสาสมัครมีอิทธิพลทางอ้อม เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยส่งผ่านตัวแปรความพึงพอใจต่อการทำงานอาสาสมัคร ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.32 สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เป็นเพราะว่า หากอาสาสมัครไม่ได้รับการสนับสนุนการทำงาน เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้การสนับสนุนน้อยลง อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุยังคงทำงานต่อไป ด้วยเหตุที่ว่า “ใจรัก” และ “ทำมานานแล้ว” แต่อาจมีส่วนร่วมน้อยลงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า แรงจูงใจและการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กัน (Backman et al., 1997; Clary et al., 1996; Silverberg et al., 2004) และสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของอาสาสมัคร (Galindo-Kuhn & Guzley, 2001) อันเป็นผลจากแรงจูงใจเพื่อรักษาอาสาสมัครให้อยู่กับองค์กรหรือทำงานเป็นอาสาสมัครนาน ๆ โดยทั้งสองปัจจัยนี้นำมาสู่การมีส่วนร่วม

จากการวิจัยที่พบว่า อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่มีอายุมาก การมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุยิ่งมากตามไปด้วย เนื่องจากอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่มีอายุมาก จะเป็นข้าราชการที่เกษียณอายุจึงมีเวลามากกว่าอาสาสมัครที่มีอายุน้อยกว่าซึ่งมีปัจจัยเรื่องเศรษฐกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่ประกอบอาชีพรับจ้าง (รับจ้างทำนา ทำไร่ ทำสวน ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง) อาสาสมัครที่ไม่ได้ทำงาน อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุมากกว่าอาชีพอื่น ๆ เนื่องจากอาชีพรับจ้างหรือที่ไม่ได้ทำงานจะมีเวลามากกว่า อาสาสมัครดูแล

ผู้สูงอายุที่บ้านที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยจะมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุมากกว่า อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่มีรายได้ต่อเดือนสูง อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยมักเป็นชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน รับจ้าง (รับจ้างทำนา ทำไร่ ทำสวน ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง) ทำให้อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุเหล่านี้มีเวลาพอที่จะเข้าไปช่วยดูแลผู้สูงอายุ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่มีสถานภาพครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว (พ่อ แม่ ลูก) มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุมากกว่าอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่ไม่มีครอบครัวหรือครอบครัวขนาดเล็ก (ตัวคนเดียวหรืออยู่กับลูก ๆ) เนื่องจากการอยู่ตัวคนเดียวหรืออยู่กับลูก ๆ ปัจจัยเศรษฐกิจจะเข้ามามีบทบาททำให้ไม่สามารถออกไปเป็นอาสาสมัครได้ ในขณะที่อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่อยู่กับสามีหรือภรรยาและลูกจะมีคนช่วยทำมาหากิน ส่วนใหญ่จะมีสามีเป็นคนหาเลี้ยง ส่วนตนเองทำหน้าที่แม่บ้าน เมื่อว่างจากการดูแลสามีและลูกแล้วก็จะไปมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ บางรายเข้าไปเป็นอาสาสมัครเพื่อให้ลูกของตนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับส่วนราชการ นอกจากนี้ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีพ่อแม่เป็นผู้สูงอายุและมักจะอยู่บ้านใกล้เคียงกัน ปัจจัยภายนอกดังกล่าวจึงผลักดันให้อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครเพื่อนำความรู้มาดูแลพ่อแม่ตนเองด้วย

อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่ไม่เคยเข้าฝึกอบรมจะมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุมากกว่าอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่เข้ารับการฝึกอบรม ในประเด็นนี้อาสาสมัครที่ไม่เคยเข้าฝึกอบรม เนื่องจากบางปีหน่วยงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ไม่มีงบประมาณก็จะไม่จัดอบรม อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านก็จะไม่ได้รับการอบรม แต่จะอาศัยความรู้ที่ได้จากการอบรมจากอาสาสมัครประเภทอื่น เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมาใช้ในการทำงานแทน แต่หากได้รับการสนับสนุนการอบรมจะทำให้อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุเกิดความพึงพอใจจากการได้รับการสนับสนุนและจะส่งผลดีต่อแรงจูงใจในการทำงานเป็นอาสาสมัครต่อไป อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานมากจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุมากกว่าอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานน้อย นั้นหมายความว่า อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์มานานจะมีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุ อีกทั้งการทำงานมานานทำให้รู้จักคนมาก ทำให้ใกล้ชิดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การทำงานย่อมได้รับการสนับสนุนมาก จึงเป็นการส่งเสริมให้อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์มานานยิ่งเกิดแรงจูงใจมากอันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุมากตามไปด้วย

อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่สังกัดเทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุมากกว่าสังกัดอื่น ๆ (พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) ผลการวิจัยในประเด็นนี้ชี้ให้เห็นว่า การกระจายอำนาจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเปิดโอกาสให้อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านร่วมคิดร่วมจัดทำโครงการเป็นการส่งเสริมให้อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ โดยพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะมีบทบาทในการอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยยังพบว่า อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านในภาคกลางมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุน้อยกว่าภาคอื่น ๆ ทั้งหมด อาจเป็นไปได้ที่งานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในภาคกลางยังอยู่ในความรับผิดชอบของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรืองานอาสาสมัครอาจเริ่มต้นดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งทำให้การมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุอยู่เพียงขั้นเริ่มต้น หรืออาจเป็นไปได้ที่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญกับการมีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในฐานะที่เป็นกลไกช่วยในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

ข้อเสนอแนะ >>>>

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. เนื่องจากแรงจูงใจมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางตรง ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเสริมสร้างแรงจูงใจให้เกิดแก่อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เช่น การยกย่อง อาจในรูปแบบของประกาศนียบัตร หรือคำยกย่องชมเชยจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนต้องเห็นความสำคัญของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ให้ความร่วมมือในการดูแลผู้สูงอายุตามคำแนะนำของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ตลอดจนครอบครัวของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุต้องเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ให้กำลังใจ ตลอดจนอำนวยความสะดวกตามโอกาส โดยร่วมมือกับอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

2. ในขณะที่แรงจูงใจภายในมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความพึงพอใจหรือแรงจูงใจภายนอก ได้แก่ ความพึงพอใจต่อการสนับสนุน การได้รับอำนาจและการสร้างความสัมพันธ์กับอาสาสมัครอื่น ๆ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุมาดำเนินการแล้ว ต้องสานต่อและบรรจุโครงการดูแลผู้สูงอายุให้อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านดำเนินการไว้ในแผน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดควรถ่ายโอนโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้ดำเนินการให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมกับการจัดทำระเบียบรองรับงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ นอกจากนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานดูแลผู้สูงอายุ เช่น โรงพยาบาลสาธารณสุขประจำตำบล โรงพยาบาลประจำอำเภอ โรงพยาบาลประจำจังหวัด ควรให้ความร่วมมือในการออกเยี่ยม ทำกายภาพบำบัดพร้อมกับอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ครอบครัวผู้สูงอายุและเป็นการให้ความรู้แก่อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านไปในเวลาเดียวกัน เพราะเมื่ออาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านมีความพึงพอใจต่อการสนับสนุนแรงจูงใจของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านจะสูงตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การประยุกต์แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Arnstein พบว่า บันไดแต่ละขั้นไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด เช่น ขั้นรับฟังความคิดเห็นและการปรึกษาหารืออาจรวมเป็นขั้นเดียวกันได้ เป็นต้น

2. การนำแนวคิดของ Ford (1992) ซึ่งมีตัวแปรย่อยคือ เป้าหมายตนเองกับสังคม การบูรณาการความสัมพันธ์กับสังคมและเป้าหมายเรื่องงาน อาจตัดตัวแปรย่อยเรื่องเป้าหมายงานออกไป เพราะผลวิจัยพบว่า อาสาสมัครให้ความสำคัญกับเรื่องเป้าหมายของตนเอง อาทิเช่น การเป็นที่รู้จักของคนในชุมชนหรือการบูรณาการความสัมพันธ์กับสังคม

3. อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่มีอายุมากจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุมากกว่าอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่มีอายุน้อยกว่า อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่มีอาชีพรับจ้างหรือไม่มีอาชีพ มีรายได้น้อย อาศัยอยู่กับสามีและลูก มีอายุการเป็นอาสาสมัครมานาน ไม่จำเป็นต้องได้รับการอบรมหลังการเป็นอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุมากนัก เนื่องจากมีประสบการณ์การเป็นอาสาสมัครประเภทอื่น ๆ หรือกรรมการชุมชน กรรมการหมู่บ้านอยู่แล้ว อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเหล่านี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการรับประชาชนที่มีลักษณะดังกล่าวที่อาศัยในพื้นที่ของตนเข้ามาเป็นอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

4. อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่อยู่ในสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุมากกว่าอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่ยังอยู่ในการดูแลของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดังนั้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต้องถ่ายโอนโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับไปดำเนินการ หรือหากได้ถ่ายโอนงานไปแล้ว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จำเป็นต้องมีบทบาทในฐานะ “ผู้อำนวยการความสะดวก” โดยส่งเสริม สนับสนุนการจัดอบรมให้กับอาสาสมัครดูแล

ผู้สูงอายุที่บ้านอย่างสม่ำเสมอ เช่น การอบรมเกี่ยวกับสิทธิที่ผู้สูงอายุพึงได้รับ ระเบียบ กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

5. ภาคที่อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านอาศัยหรือทำงานแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุแตกต่างกัน โดยภาคกลางเป็นภาคที่อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเข้าไปมีส่วนร่วมน้อยกว่าภาคอื่น ๆ ดังนั้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะต้องกระตุ้นส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหันมาให้ความสำคัญกับการมีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และต้องผลักดันให้มีระเบียบรองรับการมีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำแผน โครงการ สนับสนุนการทำงานของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุได้

รายการอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *จำนวนประชากรสูงอายุ พ.ศ. 2533-2573*. วันที่ค้นข้อมูล 15 เมษายน 2555, เข้าถึงได้จาก http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid=192&template=2R1C&yeartype=M&subcatid=27
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). *การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย (พ.ศ. 2553 - 2583)*. กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ. (2557). *จำนวนอาสาสมัครผู้สูงอายุที่บ้าน*. เอกสารอัดสำเนา.
- Arnstein, S. R. (1969). A Ladder Of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216-224.
- Backman, K. F., Wicks, B. & Silverberg, K. E. (1997). Coproduction of Recreation Services. *Journal of Park and Recreation Administration*, 15(1997), 58-75.
- Chacon, F., Vecina, M. L. & Davila, M. C. (2007). The Three-Stage Model of Volunteers Duration of Service. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 35(2007), 627-642.
- Clary, G. E., Snyder, M. & Stukas, A. A. (1996). Volunteers' Motivations: Finding from a National Survey. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 25(1996), 485-505.

- Concepcion, M.B. (1996). The Graying of Asia: Demographic Dimensions. in *Added Years of Life in Asia, Current Situation and Future Challenges*. New York: United Nations.
- Finkelstein, M. A. (2007). Volunteer Satisfaction and Volunteer Action: A functional Approach. *Social Behavior and Personality*, 36(1), 9-18.
- Ford, M. E. (1992). *Motivating Humans : Goals, Emotions, and Personal Agency Belief*. CA: SAGE.
- Galindo-Kuhn, R. & Guzley, R. M. (2001). The Volunteer Satisfaction Index : Construct Definition, Measurement, Development, and Validation. *Journal of Social Service Research*, 28(1), 45-68.
- Gonzalez, K. (2009). *Volunteer Motivations and Satisfaction in a Tutoring Program: Implications for Recruitment and Retention*. New York: Pace University.
- Hunter, A. T. (2010). *Why Volunteer for the Environment? An Exploration of Environmental Volunteer Motivation, Satisfaction and Retention*. Canada: University Of Victoria.
- Whangmahaporn, P. (2016). Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteers and Citizenship: Connectors to Stronger Community in Thailand. MFU Connexion: *Journal of Humanities and Social Sciences*, 5(2), 23-44.

Proença, T., Ferreira, M. R. & Proença, J. F. (2012). *Motivations which Influence Volunteers' Satisfaction*. Paper Presented at the 10th International Conference Of the International Society for Third Sector Research, Siena - Italy - 2012.

Reeder, W. W. (1971). *Levels of Abstraction and Generality and Their Uses*. mimeographed.

Silverberg, K. E. (2004). Understanding American Parks and Recreation Volunteers Utilizing a Functionalist Perspective. In *Volunteering as Leisure, Leisure as Volunteering: An International Assessment*. (49-67). Boston, MA: CABI Publishing.
